

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

AY ./ riksåklagaren ang. tillstånd till prövning i hovrätt av mål om självständigt förverkande

(Svea hovrätts beslut den 29 april 2026 i mål B 4436-26).

Riksåklagaren har förelagts att skyndsamt svara skriftligen på överklagandet.

Jag vill anföra följande

Inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens beslut och avstyrker prövningstillstånd.

Bakgrund

Tingsrätten har beslutat att i beslag tagna kontanter till ett sammanlagt värde om 19 400 kr, kontanter till ett sammanlagt värde om 150 euro samt en mobiltelefon av märket Google Pixel till ett uppskattat värde om åtminstone 3 122 kr ska förverkas från AY med stöd av 36 kap. 5 § brottsbalken. Efter att AY överklagat tingsrättens dom har hovrätten beslutat att inte meddela prövningstillstånd.

Överklagandet till Högsta domstolen

AY yrkar att Högsta domstolen ska ge tillstånd till målets prövning i hovrätten.

Han anför bl.a. följande.

Bestämmelsen om självständigt förverkande är relativt ny och det finns behov av vägledning beträffande vilka krav som kan ställas på den enskildes förklaring till innehav av kontanter, hur kompletterande och förklarande bevisning ska värderas, hur beviskravet ”klart mer sannolikt” ska tillämpas i praktiken samt vilka krav som ska ställas för att anse att viss egendom tillhör den person mot vilket förverkandeyrkandet riktas.

AY har åberopat ny bevisning i Högsta domstolen som han menar ger stöd åt hans förklaringar och motsäger slutsatsen att kontanterna utgör utbyte av brott eller härrör från brottslig verksamhet.

Prövningstillstånd i hovrätten

Av 49 kap. 12 § rättegångsbalken framgår att det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva tingsrättens beslut i ett fall som detta.

Enligt 49 kap. 14 § rättegångsbalken ska prövningstillstånd meddelas om 1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut tingsrätten har kommit till (ändringsdispens), 2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten kommit till (granskningsdispens), 3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt (prejudikatdispens), eller 4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet (extraordinär dispens).

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

För att Högsta domstolen ska pröva hovrättens beslut krävs prövningstillstånd.

Förutsättningarna för att Högsta domstolen ska bevilja prövningstillstånd framgår av 54 kap. 10 § rättegångsbalken.

Enligt första stycket 1 får prövningstillstånd meddelas om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen.

Enligt första stycket 2 får prövningstillstånd meddelas om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvillan förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Av tredje stycket följer att om prövningstillstånd fordras i två eller flera likartade mål och Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd i ett av dem, får prövningstillstånd meddelas även i övriga mål. (S.k. Häng-pt.)

Min bedömning

Tingsrätten, som funnit det utrett att AY är ägare till såväl kontanter som mobiltelefon, har i sina domskäl uttalat bl.a. följande (domen s. 9).

Av AYs egna uppgifter såväl som av den finansiella tillgångsutredningen som åklagaren åberopat avseende honom framgår att han i allt väsentligt saknar inkomst. I vart fall saknas helt fastställd inkomst från förvärsarbete under inkomståren 2020-2024, dvs. under ungefär samma tidsperiod som AY uppgett att han sparat ihop de i målet aktuella kontanterna. Därtill kan AYs mammas ekonomiska förmåga svårligen förklara AYs innehav av kontanterna. Samma sak görs gällande i förhållande till mobiltelefonen. Vad AY själv liksom hans syster, AW, berättat i förhör under huvudförhandlingen förändrar inte den bedömningen.

Vid nu angivna förhållanden anser tingsrätten att det som redovisats leder till slutsatsen att det är klart mera sannolikt att ifrågavarande kontanter och mobiltelefonen av märket Google Pixel härrör från brottslig verksamhet än

att så inte är fallet. Talan om självständigt förverkande ska därmed bifallas och den nyss nämnda egendomen ska förverkas från AY.

Jag instämmer i tingsrättens bedömning och anser lika med tingsrätten att förutsättningarna för självständigt förverkande är uppfyllda. Jag vill där tillägga att själva förvaringen av kontanterna (i en papplåda i hans sovrum) samt det förhållandet att AY innehaft en hårt krypterad mobiltelefon (den som begärts förverkad) samt också innehållet i AY mobiltelefon som han fått tillbaka indikerar att han varit involverad i försäljning av narkotika. Dessa omständigheter är sådana som i sig innebär att det är klart mer sannolikt att de aktuella kontanterna och mobiltelefonen härrör från brottslig verksamhet än att så inte är fallet.

Bestämmelsen om självständigt förverkande är ny och det saknas för närvarande praxis från Högsta domstolen avseende eventuella gränsdragningsfrågor som kan uppkomma vid tillämpningen av bestämmelsen. Det bör också framhållas att självständigt förverkande står antecknad i listan över prioriterade prejudikatfrågor för 2026 under rubriken "Ny lagstiftning" där det anges att utvecklingen av praxis behöver bevakas för att klargöra gränsdragningen om vad klart mera sannolikt innebär i en utredning om självständigt förverkande, där utredningen inte har draghjälp av ett brott som vid tidigare reglering om utvidgat förverkande.

Åklagarmyndighetens Utvecklingscentrum har i fråga om behov av vägledning angett att förevarande mål enligt dem inte utgör ett sådant gränsfall som lämpar sig för en prövning i högre rätt.

Jag instämmer i Utvecklingscentrums bedömning att nu aktuellt mål inte innehåller någon ur prejudikatsynpunkt intressant gränsdragningsfråga. Det bör också antecknas att Högsta domstolen meddelat prövningstillstånd i hovrätten i ett mål där de frågor som är aktuella här kommer att prövas av högre rätt (Högsta domstolens beslut den 5 mars 2026 i mål B 1070-26). Något skäl för s.k. häng-pt anser jag dock inte föreligger.

Det är därtill min uppfattning att den nya bevisning AY åberopat i Högsta domstolen inte är sådan att den kan ligga till grund för prövningstillstånd av synnerliga skäl (resning).

Jag avstyrker prövningstillstånd.

Bevisning m.m.

Jag ber att få återkomma med bevisuppgift och med mina synpunkter på målets fortsatta handläggning för det fall prövningstillstånd skulle komma att meddelas.

Eva Thunegard

My Hedström

Kopia till

Utvecklingscentrum

Södra åklagarkammaren i Stockholm

Assistentåklagaren Johanna Hellsten